

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO – 4101-02-05/2013

P/13/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/13/110 – Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.

Kontroler

Jacek Tworkowski, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85969 z dnia 15 kwietnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli,
98-220 Zduńska Wola, ul. Getta Żydowskiego 21B, zwany w dalszej części „MOPS”.

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Halina Szremska, Dyrektor MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ realizację przez MOPS, w okresie objętym kontrolą, zadań w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Pozytywną ocenę uzasadnia prawidłowa realizacja zadań, określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym², zwanej dalej „ustawą ZS”, w tym efektywne działania w zakresie form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostosowanie tych działań do potrzeb lokalnego rynku pracy, a także prawidłowe wykorzystanie na te zadania publicznych środków finansowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań, określonych w ustawie ZS, w zakresie form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykorzystanie na te zadania publicznych środków finansowych.

1.1. Funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej (zwanego dalej „KIS” lub „Klub”) w ramach MOPS.

Opis stanu
faktycznego

Rada Miasta Zduńska Wola podjęła 31 marca 2005 r. uchwałę Nr XXXII/328/05 w sprawie zmiany Statutu MOPS, polegającą m.in. na umieszczeniu w składzie Działu Pomocy Środowiskowej MOPS Klubu Integracji Społecznej. Uchwała została

¹Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna,

²Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.,

ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego w dniu 27 kwietnia 2005 r.

(dowód: akta kontroli str. 4-6)

Zarządzeniem Nr 4 Dyrektora MOPS z 31 marca 2005 r. wprowadzony został Regulamin organizacyjny KIS, stanowiący załącznik Nr 1 do tego Zarządzenia. Wykonanie Zarządzenia powierzono Kierownikowi Działu Pomocy Środowiskowej oraz specjalistom zatrudnionym w ramach KIS. Zarządzenie weszło w życie z dniem podpisania.

Regulamin określał zasady wewnętrznej organizacji KIS oraz zakres jego działania. KIS jest elementem wewnętrznej struktury MOPS, a nadzór nad nim sprawuje kierownik Działu Pomocy Środowiskowej (DPŚ). Osobami odpowiedzialnymi za działanie KIS ustanowiono pracownika socjalnego, który jest koordynatorem Klubu, doradcę zawodowego, psychologa, terapeutę oraz innych specjalistów, pracujących w Klubie. Siedzibą KIS jest Siedziba MOPS, a terenem działania miasto Zduńska Wola.

Ponadto Regulamin określał, że uczestnikami zajęć w KIS mogą być osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym, postanawiając jednocześnie, że katalog grup osób wymienionych w szczególności nie stanowi enumeratywnego wykazu i może być rozszerzony w zależności od potrzeb, wynikających z rozeznania środowiska lokalnego.

Regulamin wymieniał też osoby, które nie mogą być uczestnikami KIS, bowiem mają prawo do:

- zasiłku dla bezrobotnych,
- zasiłku przedemerytalnego,
- renty socjalnej,
- renty strukturalnej,
- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- emerytury,
- pobierania innych świadczeń.

Wg Regulaminu, KIS organizuje działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym, a w szczególności program „System wsparcia dla długotrwale pozostających bez pracy”.

Uczestnictwo w Klubie jest dobrowolne i następuje na pisemny wniosek uczestnika. Podstawą przyjęcia jest podpisanie kontraktu socjalnego i przeprowadzenie wywiadu środowiskowego.

Program KIS może być realizowany do 12 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 7-10)

W związku ze zmianą ustawy ZS z 30 października 2011 r., wprowadzającą obowiązek wpisu KIS do rejestru Klubów (prowadzonego przez wojewodę), MOPS złożył 19 czerwca 2012 r. wniosek do Wojewody Łódzkiego o wpis przedmiotowego Klubu do rejestru. 18 lipca 2012 r. do MOPS wpłynęło zawiadomienie Wojewody Łódzkiego (PS-I.9420.1.2012.JC z 11 lipca 2012 r.), że po rozpatrzeniu wniosku, z dniem 11 lipca 2012 r. KIS przy MOPS uzyskał wpis do rejestru klubów integracji społecznej o numerze 1.

(dowód: akta kontroli str. 11)

1.2. Utworzenie KIS a gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Już w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2005 – 2009 (uchwalona przez Radę Miasta 23 grudnia 2004 r.) zawarto zapis, że „w realizacji ustawy ZS, MOPS od 2005 r. prowadzić będzie zajęcia w Klubie Integracji Społecznej, mającym za zadanie prowadzenie działań o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym w ramach reintegracji zawodowej i społecznej, w szczególności dla osób (dopisek kontrolera: wymienionych w art. 1 ust. 2 pkt 1-7 ustawy ZS).” Powyższy zapis wynikał z charakterystyki oraz diagnozy kluczowych problemów społecznych miasta. W Strategii tej zawarto: misję, priorytety, cele strategiczne i operacyjne, a także harmonogram realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli str. 12-23)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2010 – 2020 (uchwalona przez Radę Miasta 21 grudnia 2009 r.) zawierała analizę i informację o sytuacji bezrobocia na lokalnym rynku pracy w październiku 2009 r., zdiagnozowane problemy społeczne w perspektywie działalności MOPS, identyfikację najważniejszych problemów społecznych miasta Zduńska Wola, analizę otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego głównych obszarów polityki społecznej (analiza SWOT). W strategii zawarto: misję, cele strategiczne i operacyjne oraz zadania im odpowiadające wraz z harmonogramem tych zadań.

Ponadto Strategia zawierała zapis o zasadach monitorowania jej realizacji. Oceny realizacji i koordynacji działań zawartych w Strategii miał dokonywać corocznie MOPS przy sprawozdaniu z działalności Ośrodka.

W Strategii wymieniono propozycje programów na lata 2010-2020, wśród których znalazły się m.in.: Klub Integracji Społecznej, Program rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2008 – 2013 „Maksymilian”, Program Przeciwdziałania Bezdomności „Szansa dla Ciebie” oraz program „Asystent Rodziny”.

(dowód: akta kontroli str. 24-34)

Dyrektor MOPS wyjaśniła ponadto: „O utworzeniu Klubu Integracji Społecznej w Zduńskiej Woli zadecydowały następujące przesłanki:

- analiza struktury świadczeniobiorców wskazywała na fakt, że dysfunkcją dominującą wśród klientów pomocy społecznej było bezrobocie,
- diagnoza kluczowych problemów społecznych miasta Zduńska Wola w trakcie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2005-2009, z której wynika, że w realizacji ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej od 2005 r. prowadzić będzie zajęcia w Klubie Integracji Społecznej, mającym za zadanie prowadzenie działań o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym w ramach reintegracji zawodowej i społecznej,
- wprowadzenie nowego rozwiązania prawnego w postaci ustawy o zatrudnieniu socjalnym, umożliwiającej organizowanie i tworzenie Klubu Integracji Społecznej, którego działalność przyczyni się do ograniczenia skutków bezrobocia wśród klientów Ośrodka,

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej od 2005 r. posiada Certyfikat Centrum Aktywności Lokalnej. Było to innowacyjne nowatorskie rozwiązanie w zakresie aktywizowania społeczności lokalnej na rzecz rozwiązywania trudnych problemów społecznych oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych. Aby uzyskać powyższy Certyfikat należało między innymi sporządzić mapę potrzeb i zasobów, rozpoznając środowisko lokalne. Przeprowadzono inwentaryzację zasobów środowiska lokalnego, badano potrzeby i problemy społeczności lokalnej. Wskazywano dotychczasowe działania społeczności lokalnej, jak również określono zadania na 2005 r., wśród których znalazł się zapis „we współpracy z partnerami lokalnymi oraz wolontariuszami zainicjowanie Klubu Integracji Społecznej dla osób wykluczonych społecznie”.

- aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2010-2020; (Jednym z najważniejszych elementów postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i kierunki ich rozwiązywania była identyfikacja problemów społecznych. Za najważniejsze problemy społeczne w mieście, które należy uznać przy tworzeniu Strategii uznano bezrobocie i alkoholizm. Dlatego też w Strategii (...) wskazano dalszy rozwój działań z reintegracji zawodowej i społecznej w Klubie Integracji Społecznej.”

(dowód: akta kontroli str. 38-39)

1.3. Budżet Klubu.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą KIS nie posiadał odrębnego budżetu. Środki na jego działalność planowano i wydatkowano w ramach planu finansowego MOPS. W każdym roku (objętym kontrolą), na środki przeznaczone na działalność KIS składały się środki z budżetu miasta Zduńska Wola oraz środki z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Programu Operacyjny Kapitał Ludzki – projekt systemowy „Maksymilian”). W roku 2011 wydatki na funkcjonowanie KIS, w części poniesionej przez miasto, zostały wydane na wynagrodzenia i pochodne (umowy zlecenia ze specjalistami wykonującymi usługi w KIS) oraz zakup materiałów – bezpośrednio przez Urząd Miasta Zduńska Wola. Natomiast w roku 2012 i 2013 Prezydent Miasta upoważnił Dyrektora MOPS (zarządzenie Nr 514/11 z 30 grudnia 2011 r.) do m.in. podpisania umów zleceń ze specjalistami, realizującymi zadanie w ramach Klubu, a Urząd Miasta przekazał do MOPS środki na realizację działań KIS.

Finansowanie w części działalności KIS ze środków przeznaczonych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych było zgodne z zapisami w tym Programie oraz z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zwaną dalej „PARPA”).

W okresie objętym kontrolą dofinansowano środkami unijnymi działania KIS, ponieważ projekt systemowy „Maksymilian” (zwany dalej również „Maksymilian”) przeznaczony był dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, którzy korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, są w wieku aktywności zawodowej, a są nieaktywne zawodowo. Działania w projekcie Maksymilian przewidywały m.in. skierowanie osób objętych nim na zajęcia w KIS, polegające na grupowych i indywidualnych spotkaniach z psychologiem, prawnikiem i doradcą zawodowym i sfinansowanie tych zajęć, w tym także wyżywienia w trakcie trwania zajęć w KIS. Umowa ramowa na realizację tego projektu (UDA-POKL.07.01.01-10-003/08-00 z 1

października 2008 r.) została zawarta pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Łodzi (zwany dalej WUP) a Miastem Zduńska Wola.

Rozliczenia ww. wydatków dokonywał MOPS w ramach wniosków o płatność, kierowanych przez MOPS do WUP. Analiza tych wniosków oraz treść *Informacji o wynikach weryfikacji wniosków o płatność*, przekazanych przez WUP do MOPS (w okresie objętym kontrolą) wskazują, że kwoty dofinansowania zostały wykorzystane prawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 45-163)

Ogółem środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie KIS w 2011 r. wyniosły 127.197,16 zł, w 2012 r. – 181.611,69 zł, a w I kwartale 2013 r. – 3.311,33 zł.

W poszczególnych latach objętych kontrolą koszty przedstawiały się następująco:

- wynagrodzenia bezosobowe z pochodnymi z budżetu miasta w roku 2011 wyniosły 16.629,44 zł, w 2012 r. – 20.116,22 zł, a w 2013 r. (do czasu kontroli) – 3.311,33 zł.

- wynagrodzenia bezosobowe z pochodnymi ze środków Unii Europejskiej w roku 2011 wyniosły 101.100,00 zł, w 2012 r. – 128.505,56 zł, a w 2013 r. do czasu kontroli nic nie wydatkowano.

- w 2012 r., ze środków budżetu miasta, za 2.000,00 zł zakupiono materiały i wyposażenie.

- na wyżywienie podczas szkoleń, ze środków Unii Europejskiej, w 2011 r. wydano 9.467,72 zł, a w 2012 r. – 30.989,91 zł.

(dowód: akta kontroli str. 45-46)

1.4. Zatrudnienie i obsługa KIS

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Klubu, nadzór nad nim sprawował kierownik Działu Pomocy Środowiskowej MOPS. W Klubie, w latach 2011 – 2013, prowadzone były zajęcia z uczestnikami Klubu, rekrutowanymi przez pracowników socjalnych MOPS. Pracownicy ci nie byli zatrudnieni w KIS, lecz wykonywali czynności związane ze skierowaniem swoich podopiecznych do KIS (wywiady środowiskowe, zawieranie kontraktu socjalnego, zebranie wymaganej dokumentacji itp.). Dla realizacji zadań Klubu MOPS zlecał je na zewnątrz następującym specjalistom:

w roku 2011:

a) w ramach środków własnych Miasta Zduńska Wola: 1 psycholog, 1 radca prawny, 1 specjalista ds. uzależnień;

b) w ramach środków z projektu systemowego (Europejski Fundusz Społeczny – Program Operacyjny Kapitał Ludzki) „Maksymilian”: 3 psychologów, 3 doradców zawodowych i 1 radca prawny;

w roku 2012:

a) w ramach środków własnych Miasta Zduńska Wola (umowy zlecenia): 1 psycholog, 1 radca prawny, 1 specjalista ds. uzależnień;

b) w ramach środków z projektu „Maksymilian” (umowy zawarte 09.07.2012 r. z firmą Centrum Badań Psychiatrycznych i Psychologicznych w Łodzi): 3 psychologów (od 04.09.2012 r. – zwiększenie do 5), 3 doradców zawodowych (od 04.09.2012 r. – zwiększenie do 4), 2 radców prawnych, 1 terapeuta na przeprowadzenie zajęć w grupie samopomocowej dla osób z problemem alkoholowym;

w roku 2013:

a) w ramach środków własnych (umowy zlecenia): 1 psycholog, 1 radca prawny, 1 specjalista ds. uzależnień;

b) w ramach środków z projektu „Maksymilian” (umowy zawarte 18.04.2013 r. z firmą Centrum Kształcenia Biznesu Sp. z o.o. z Pabianic): 4 psychologów, 4 doradców zawodowych, 3 radców prawnych.

Przy zlecaniu usług specjalistom stosowano procedury zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych³, zwaną dalej „PZP”.

(dowód: akta kontroli str. 164-181).

1.5. Rekrutacja osób do Klubu.

Opis stanu
faktycznego

Regulamin organizacyjny Klubu w ramach MOPS przewidywał uczestnictwo w nim osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym (§ 7).

(dowód: akta kontroli str. 8-9)

Nabór do KIS odbywał się w różny sposób. Pracownicy socjalni diagnozowali potrzeby podopiecznych MOPS, proponując im udział w KIS. Potencjalny uczestnik składał wniosek o skierowanie do uczestnictwa w zajęciach KIS i wypełniał ankietę. Pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy oraz zawierał kontrakt socjalny. Ponadto uczestnik był kierowany do psychologa i doradcy zawodowego, którzy opiniowali predyspozycje i kompetencje zawodowe oraz sprawności psychofizyczne, niezbędne do podjęcia pracy.

KIS obejmuje wsparciem osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i korzystające z pomocy społecznej.

Lokalna diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza struktury klientów MOPS wskazywała, że dominującym problemem wśród klientów pomocy społecznej jest bezrobocie – stąd większość uczestników KIS to osoby długotrwale bezrobotne.

(dowód: akta kontroli str. 39 i 199-202)

1.6. Rodzaje usług z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, oferowane uczestnikom KIS.

Opis stanu
faktycznego

Oferowane uczestnikom KIS usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej przedstawiały się następująco:

- 1) Najczęściej oferowaną formą, we wszystkich latach okresu objętego kontrolą, było uczestnictwo w konsultacjach, które uczyły sposobu poszukiwania pracy, w tym w konsultacjach z doradcą zawodowym (104 osoby w 2011 r., 115 w 2012 r. i 121 w 2013 r.),
- 2) Na podobnym poziomie kształtowało się uczestnictwo w indywidualnych lub grupowych zajęciach z psychologiem lub terapeutą (109 osób w 2011 r., 115 w 2012 r. i 121 w 2013 r.),
- 3) Również podobnej liczbie uczestników KIS zaproponowano porady prawne (104 osoby w 2011 r., 101 w 2012 r. i 121 w 2013 r.),
- 4) W mniejszym zakresie zaproponowano uczestnictwo w grupach samopomocowych oraz grupach wsparcia (11 osób w 2011 r., 12 osób w 2012 r. i 24 w 2013 r.),
- 5) Najmniejszej liczbie uczestników KIS proponował prace społecznie użyteczne (w 2011 r. w ogóle), w 2012 – 2 osobom, w 2013 – 4). Dyrektor MOPS kwalifikował uczestników KIS do tych prac i były one kierowane do PUP, który na mocy corocznie podpisanego porozumienia Starosty Zduńskowolskiego z Prezydentem Miasta Zduńska Wola kieruje te osoby do wykonywania prac

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.,

społecznie użytecznych, organizowanych przez Miasto. Za prace te Urząd Miasta wypłaca świadczenia pieniężne, które w części są refundowane Urzędowi Miasta z Funduszu Pracy przez PUP.

Osoby, które ukończyły zaproponowane im zajęcia stanowiły w roku 2011 od 85,8 do 100% osób, które te zajęcia rozpoczęły i od 83,3 do 100% w roku 2012. W roku 2013 żadne z opisanych wyżej zajęć nie zakończyły się.

Najwyższy procent kończących zajęcia dotyczył uczestnictwa w grupach samopomocowych oraz w pracach społecznie użytecznych w 2011 r. (100%) oraz porad prawnych (odpowiednio: 88,5 i 89,1%).

(dowód: akta kontroli str. 182-183 i 188-193)

1.7. Prowadzenie przez KIS zajęć przyuczających do zawodu, przekwalifikujących lub podnoszących kwalifikacje.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, KIS nie prowadził zajęć, mających na celu przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie zawodowe lub podniesienie kwalifikacji zawodowych. Takie działania prowadzone były w MOPS tylko w ramach Projektu Maksymilian (nie w ramach KIS). Projekt ten przewidywał różne działania dla osób zakwalifikowanych do udziału w nim, w tym m.in. uczestniczenie w zajęciach KIS, opisanych w punkcie 1.6., a także przeprowadzenie szkoleń zawodowych. Szkolenia zostały przeprowadzone w następujących zawodach, na które PUP przedstawił MOPS-owi w swojej informacji liczbę ofert pracy:

- 1) Spawacz – 11.10.-25.11.11 – skierowano 1 osobę, która ukończyła – liczba ofert pracy: 13;
- 2) Gastronomia z minimum sanitarnym – 05.09.-12.10.11 – skierowano 14 osób, ukończyło 13 – liczba ofert pracy: 7;
- 3) Księgowość z obsługą komputera – 29.08.-30.09.11 – skierowano 9 osób, ukończyło 8 – liczba ofert pracy: 6;
- 4) Kucharz z minimum sanitarnym – 05.09.-05.10.11 – skierowano 7 osób, ukończyło 6 – liczba ofert pracy: 15;
- 5) Opiekun osób starszych – 08.08.-08.09.11 – skierowano 7 osób, ukończyło 6 – liczba ofert pracy: 4;
- 6) Sprzedawca profesjonalny, kasa fiskalna i minimum sanitarne – 08.08.-29.08.11 – skierowano 17 osób, ukończyło 16 – liczba ofert pracy: 76;
- 7) Malarz pokojowy – 01.07.-01.08.11 – skierowano 5 osób, ukończyły 4 – liczba ofert pracy: 0;
- 8) Robotnik drogowy – 01.07.-01.08.11 – skierowano 4 osoby, ukończyły 2 – liczba ofert pracy: 25;
- 9) Glazurnik – 01.07.-01.08.11 – skierowano 6 osób, ukończyło 5 – liczba ofert pracy: 0;
- 10) Spawacz – 03.10.-15.12.12 – skierowano 8 osób, ukończyło 7 – liczba ofert pracy: 5;
- 11) Księgowość z obsługą komputera – 22.10.-16.11.12 – skierowano i ukończyło 8 osób – liczba ofert pracy: 8;
- 12) Pomoc kucharska z minimum sanitarnym – 15.10.-07.11.12 – skierowano i ukończyły 3 osoby – liczba ofert pracy: 7;

- 13) Gastronomia z minimum sanitarnym – 15.09.-16.11.21 – skierowano i ukończyło 14 osób – liczba ofert pracy: 12;
- 14) Sprzedawca profesjonalny – 03.10.-22.10.12 – skierowano i ukończyło 16 osób – liczba ofert pracy: 107;
- 15) Kucharz z minimum sanitarnym – 15.10.-07.11.12 – skierowano i ukończyło 5 osób – liczba ofert pracy: 13;
- 16) Kierowca wózków jezdniowych – 10.10.-24.10.12 – skierowano i ukończyły 4 osoby – liczba ofert pracy: 20;
- 17) Malarz pokojowy – 17.10.-26.10.12 – skierowano i ukończyły 2 osoby – liczba ofert pracy: 3;
- 18) Opiekun osób starszych – 15.10.-14.11.12 – skierowano i ukończyło 8 osób – liczba ofert pracy: 1;
- 19) Kurs kosmetyczny – 27.11.-12.12.12 – skierowano i ukończyło 5 osób – liczba ofert pracy: 4;
- 20) Obsługa maszyn CNC – 19.11.-29.11.12 – skierowano i ukończyły 2 osoby – liczba ofert pracy: 2;
- 21) Fryzjer – 13.11.-29.11.12 – skierowano i ukończyły 3 osoby – liczba ofert pracy: 13.

Wszystkie osoby zakwalifikowane do projektu Maksymilian i osoby uczestniczące w KIS miały zawarte kontrakty socjalne.

(dowód: akta kontroli str. 41-44 i 184)

Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli poinformował kontrolera NIK, że MOPS zwrócił się 1 października 2012 r. do PUP o wskazanie rodzajów szkoleń, mogących się przyczynić do aktywizacji zawodowej uczestników projektu „Maksymilian”. PUP w odpowiedzi poinformował MOPS 10 października 2012 r., „*że w wyniku sporządzonej diagnozy potrzeb w zakresie szkolenia bezrobotnych oraz na podstawie składanych w roku bieżącym wniosków na szkolenia indywidualne, zasadne jest organizowanie niżej wymienionych szkoleń: kierowca wózka jezdniowego z uprawnieniami na wymianę butli gazowej, obsługa kasy fiskalnej, operator koparko-ładowarki, prawo jazdy kat. C, kursy spawalnicze, kursy księgowości, obsługa komputera, opiekun osób starszych, bukieciarstwo*”.

Jednocześnie Dyrektor PUP poinformował kontrolera NIK, że „*PUP corocznie przekazuje MOPS część prognostyczną i diagnostyczną z raportu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych; przekazywany jest także plan szkoleń grupowych dla bezrobotnych i innych uprawnionych osób (plan szkoleń sporządzany jest m.in. z uwzględnieniem informacji, dotyczących potrzeb szkoleniowych podopiecznych MOPS).*”

(dowód: akta kontroli str. 41-44)

Jak wynika z powyższego, w przypadku niektórych zawodów lub umiejętności, liczba osób skierowanych na szkolenie zawodowe w Projekcie Maksymilian była wyższa niż przedstawiona przez PUP liczba ofert pracy (poz. 2,3,5,7,9,10,13,18 i 19). Dyrektor MOPS wyjaśniła to następująco: „*procedury skierowania w/w osób na szkolenia na które nie było zapotrzebowania w PUP były następujące:*

- *każdy uczestnik projektu „Maksymilian” w ankiecie dokonywał wyboru szkolenia zawodowego podczas wywiadu środowiskowego. Konsultował się z doradcą*

zawodowym i psychologiem w zakresie potencjału zawodowego i predyspozycji, z czego wynikało, w jakim kierunku będzie przebiegała jego ścieżka zawodowa,

- klient pomocy społecznej, który jest długotrwale bezrobotny ma ograniczone możliwości wejścia na otwarty rynek pracy, ze względu na niskie kwalifikacje lub ich brak. Nie każdego można przeszkolić w zawodach potrzebnych na lokalnym rynku pracy, ponieważ długotrwale pozostawanie bez pracy powoduje popadanie w uzależnienia, gdzie należy prowadzić działania terapeutyczne oraz edukacyjno – pomocowe (np. spawacz, kierowca wózków widłowych),
- uczestnicy projektu „Maksymilian” deklarowali podjęcie działalności gospodarczej na własną rękę (np. glazurnik, malarz pokojowy, fryzjer),
- uczestnicy projektu „Maksymilian” planowali podjąć pracę poza terenem miasta Zduńska Wola, a nawet wyjechać poza granice kraju.”

(dowód: akta kontroli str. 194-196)

Dyrektor MOPS wyjaśniła dodatkowo, że „gdyby nie zostały prawnie wprowadzone KIS-y, to MOPS i tak wykonywałby zadania przewidziane dla KIS-ów. Wprowadzenie zapisów nie utrudnia MOPS-owi wykonywania zadań (kontrakt socjalny jest dla pracownika socjalnego narzędziem w realizacji pracy socjalnej). Dla ośrodka pomocy społecznej Klub Integracji Społecznej to realizacja zadania własnego gminy, tj. pracy socjalnej, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej poprzez pomoc osobom korzystającym z pomocy społecznej w odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Jest to również rozszerzenie działalności Ośrodka, a dla klienta pomocy społecznej to aktywizacja zawodowa i jednocześnie pomoc w osobistym rozwoju.”

(dowód: akta kontroli str. 187)

1.8. Szczegółowa analiza dotycząca absolwentów Klubu.

Opis stanu faktycznego

Szczegółowym badaniem objęto dokumenty i sytuację 14 absolwentów (uczestników) KIS z roku 2011 oraz 15 z roku 2012, co stanowiło po 15% absolwentów KIS z każdego roku. Próbę określono losowo wg metody proporcjonalnej.

We wszystkich zbadanych przypadkach pracownicy socjalni określili deficyty podopiecznych oraz indywidualne programy wsparcia do realizacji w ramach kontraktu socjalnego.

Wszyscy podopieczni przeszli konsultacje z doradcami zawodowymi i psychologami, zakończone wydaniem opinii o predyspozycjach lub deficytach.

Na 29 zbadanych uczestników KIS, 25 osób uczestniczyło w szkoleniach zawodowych, opisanych w punkcie 1.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. 4 osoby nie uczestniczyły, ponieważ przed rozpoczęciem szkoleń uzyskały zatrudnienie i zrezygnowały ze szkolenia.

Na 29 ww. osób, 26 uczestników KIS brało udział w ramach Klubu w warsztatach grupowych i zajęciach indywidualnych z psychologiem oraz doradcą zawodowym, a 22 osoby korzystały z konsultacji prawnych. 5 osób uczestniczyło w zajęciach grupy samopomocowej z problemem alkoholowym.

Program zajęć KIS ze specjalistami był wielotematyczny, przez co każdy z uczestników zajęć mógł uzyskać dla siebie potrzebne wsparcie merytoryczne.

Spośród 29 uczestników KIS, w 28 przypadkach prowadzony był monitoring postępów pracy z uczestnikiem KIS (przez pracownika socjalnego pod kątem postępów pracy) oraz w 23 przypadkach monitoring postępów pracy z beneficjentem ostatecznym, dotyczący realizacji projektu systemowego „Maksymilian”. W wyniku tego monitoringu stwierdzono, że 1 osoba wyprowadziła się z rejonu Zduńskiej Woli, 3 podjęły pracę, z czego jednej osobie tej pracy nie przedłużono, 1 jest na świadczeniu przedemerytalnym i 1 wykonuje prace społecznie użyteczne oraz 2 osoby spośród analizowanych zmarły.

(dowód: akta kontroli str. 199-202)

Dyrektor MOPS wyjaśniła ponadto: „Klub Integracji Społecznej w stosunku do osób, które ukończyły zajęcia w KIS, podejmuje działania w ramach prowadzonej przez pracowników socjalnych pracy socjalnej w przydzielonych rejonach opiekuńczych. Działania te mają na celu aktywizację zawodową i społeczną absolwenta KIS. Wobec niżej wymienionych osób pracownicy podejmowali następujące działania:

a/ informowali o możliwości kontaktu z pośrednikiem pracy w powiatowym urzędzie pracy,

b/ informowali o możliwości kontaktu z doradcą zawodowym w powiatowym urzędzie pracy i MOPS COS,

c/ monitorowali oferty pracy poprzez kontakt z doradcą zawodowym, dyżurującym w MOPS COS,

d/ odbywali cotygodniowe dyżury w PUP, podczas których monitorowali sytuację i aktywizację swojego absolwenta, zapoznawali się z aktualnymi ofertami pracy,

e/ monitorowali szkolenia zawodowe, organizowane przez PUP,

f/ wypełniali z klientem raz w roku ankietę/zapotrzebowanie na szkolenia zawodowe, organizowane przez PUP.

Ponadto MOPS COS informował pisemnie PUP o osobach, które ukończyły zajęcia w KIS. Występował z zapytaniem jakiego rodzaju aktywizacja była podejmowana w stosunku do tych osób.

Pracownik socjalny monitoruje losy absolwenta KIS w poszczególnych rejonach opiekuńczych. Dominującym problemem wśród absolwentów KIS jest bezrobocie i długotrwałe bezrobocie. Dlatego nierzadko osoby te i ich rodziny korzystają z pomocy społecznej. Trudna sytuacja życiowa absolwentów przenosi się na całą rodzinę. W stosunku do absolwentów KIS i ich rodzin prowadzona jest ewaluacja pracy socjalnej. Każdy pracownik wypełnia druk, w którym opisuje działania podejmowane na rzecz klienta i jego rodziny.

Pracownik socjalny nie występuje indywidualnie do powiatowego urzędu pracy z wnioskiem o skierowanie absolwentów KIS do pracy u pracodawcy. W jego imieniu Ośrodek wysyła pisma informujące o osobach, które ukończyły zajęcia w ramach KIS i zakończyły kontrakt socjalny. Powiatowy Urząd Pracy w Zduńskiej Woli w ramach swoich kompetencji udzielał absolwentom KIS informacji o aktualnych ofertach pracy, stażach, i innych formach zatrudnienia.

Na terenie gminy i powiatu nie występuje Centrum Integracji Społecznej.”

(dowód: akta kontroli str. 186-187)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania MOPS w przedstawionym wyżej zakresie, w tym podjętych form aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ocena cząstkowa

Opis stanu faktycznego

2. Skuteczność działań, podejmowanych w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku.

2.1. Charakterystyka edycji i osób, uczestniczących w zajęciach KIS.

W prowadzonych przez KIS w latach 2011-2013 działaniach (po jednej edycji w każdym roku) uczestniczyło 340 osób, w tym w 2011 r. – 104 osoby (ukończyło 89), w 2012 – 115 (ukończyło 100), a w 2013 – 121 osób (zajęcia trwają).

W roku 2011 spośród osób, które ukończyły zajęcia w KIS, 13% usamodzielnilo się ekonomicznie (12 osób), a w 2012 r. takich osób było 5% (5 osób).

Wśród 104 uczestników KIS w 2011 r. było 13 osób uzależnionych od alkoholu (wszyscy zakończyli zajęcia), 75 osób długotrwale bezrobotnych (zajęcia ukończyło 55 osób), osób niepełnosprawnych 13 (wszystkie ukończyły zajęcia).

Wśród 115 uczestników KIS w 2012 r. było 13 osób uzależnionych od alkoholu (wszyscy zakończyli zajęcia), 86 osób długotrwale bezrobotnych (zajęcia ukończyło 68 osób), osób niepełnosprawnych 13 (wszystkie ukończyły zajęcia).

Wśród 121 uczestników KIS w 2011 r. było 7 osób uzależnionych od alkoholu, 72 osoby długotrwale bezrobotne, 34 osoby niepełnosprawne i 1 osoba realizująca indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

(dowód: akta kontroli str. 203)

2.2. Formy usamodzielnienia ekonomicznego uczestników KIS.

W latach 2011 – 2013 tylko 18 uczestników KIS usamodzielnilo się ekonomicznie:

- w 2011 r. 10 osób znalazło zatrudnienie u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego, a 2 osoby nabyły uprawnienia do świadczeń emerytalnych lub rentowych;

- w 2012 r. 6 osób znalazło zatrudnienie u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego.

(dowód: akta kontroli str. 204)

2.3. Wskaźniki skuteczności/efektywności Klubu.

W okresie objętym kontrolą nie określono wskaźników skuteczności/efektywności działania KIS. Wskaźniki takie zostały określone w projekcie Maksymilian, którego część działań prowadzona była w KIS. Do tych wskaźników należały twarde i miękkie rezultaty oraz produkty projektu w odniesieniu do planowanych działań, a mianowicie:

- rezultaty twarde:

- liczba osób, które: zostaną objęte kontraktami socjalnymi, ukończą szkolenia zawodowe, otrzymają zaświadczenia, uprawnienia bądź certyfikaty ze szkoleń zawodowych, ukończą KIS, ukończą trening komunikacji i umiejętności społecznych, zostaną objęte indywidualnym wsparciem psychologa lub doradcy zawodowego, przeszkolone w zakresie doskonalenia umiejętności społecznych i metod szukania pracy (osoby niepracujące), podejmą zatrudnienie, ukończą zajęcia w ramach grup samopomocowych,

- liczba osób: którym zostanie opracowany indywidualny plan działania, profil psychologiczny i potencjał zawodowy (osoby niepracujące), objętych wsparciem dochodowym, kontynuujących zatrudnienie,

- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodzinnego.

- rezultaty miękkie – podniesienie u określonej grupy uczestników:

- o 80%: samooceny, wiary we własne możliwości, poprawy umiejętności internetowych, umiejętności sporządzania dokumentów aplikacyjnych, kształtowania wizerunku zewnętrznego, poziomu umiejętności zawodowych i praktycznych, poziomu aktywności zawodowych i społecznych,

- o 60% motywacji do aktywności zawodowej.

Rezultaty twarde były mierzone za pomocą m.in. list obecności, dzienników zajęć, zaświadczeń o ukończeniu szkolenia zawodowego, zaświadczeń o ukończeniu KIS, opinii doradcy zawodowego i opinii psychologa. Rezultaty miękkie były mierzone za pomocą ankiet ewaluacyjnych na początku i na końcu działań przewidzianych w projekcie oraz na podstawie opinii psychologa i doradcy zawodowego. Pracownicy socjalni, w ramach ewaluacji pracy z klientem, monitorowali aktywność uczestników projektu m.in. po zakończeniu udziału w projekcie. Każdy pracownik wypełnia druk, w którym opisuje działania podejmowane na rzecz podopiecznego.

(dowód: akta kontroli str. 40, 73-123)

2.4. Monitorowanie trwałości (skuteczności) ekonomicznego usamodzielnienia absolwentów KIS.

Opis stanu
faktycznego

MOPS monitorował efektywność swoich działań w zakresie ekonomicznego usamodzielnienia absolwentów KIS i Projektu Maksymilian. W styczniu 2013 r. przeprowadził ewaluację Projektu Maksymilian i w związku z tym występował do PUP o zweryfikowanie listy osób, Beneficjentów ostatecznych, które uczestniczyły w tym projekcie w latach 2008 – 2012 w zakresie aktywizacji zawodowej.

MOPS informował także PUP o osobach, które zakończyły kontrakt socjalny i udział w Maksymilianie w 2012 r. i o formach udzielonego im wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 198, 205-226)

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że „KIS poprzez pracowników socjalnych interesuje się losem swoich absolwentów. Pracownicy socjalni systematycznie kontaktują się z PUP, podczas których monitorują sytuacje i aktywizację swojego absolwenta; kontaktują się z doradcą zawodowym, dyżurującym w MOPS COS i udzielającym informacji m.in. o aktualnych ofertach pracy; monitorują szkolenia zawodowe, organizowane przez PUP, wypełniają z klientem raz w roku ankietę/zapotrzebowanie na szkolenia zawodowe, organizowane przez PUP, kontaktują się z klientem.

Pracownik socjalny (...) monitoruje rejestrację absolwenta KIS w PUP. Ponadto absolwenci i ich rodziny, w sposób stały bądź okresowy, korzystają z pomocy społecznej i dlatego ich sytuacja zawodowa, społeczna i pozostała jest bardzo dokładnie znana pracownikowi socjalnemu.

Usamodzielnienie absolwenta polega na nabyciu nowych kwalifikacji zawodowych, podniesieniu kwalifikacji zawodowych, podjęciu zatrudnienia sezonowego, nabyciu uprawnień do świadczeń emerytalnych lub rentowych, zatrudnieniu u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego oraz zatrudnieniu poza granicami kraju.

Absolwenci mogą liczyć na pomoc ze strony specjalistów zatrudnionych w KIS nawet po zakończeniu udziału w zajęciach."

(dowód: akta kontroli str. 40, 178-198, 274 i 280-282)

2.5. Informacja z Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli o zarejestrowaniu absolwentów KIS jako bezrobotnych lub pobierających zasiłek dla bezrobotnych.

MOPS nie występował do PUP o udzielenie informacji o rejestracji absolwentów KIS, jako osób bezrobotnych.

Z informacji uzyskanej przez kontrolera NIK w PUP wynikało, że na dzień 15 maja 2013 r., spośród 14 osób (losowo wybranych), które ukończyły KIS w 2011 r., w PUP były zarejestrowane jako osoby bezrobotne (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) tylko 2 osoby: jedna od lutego 2013 r., druga od sierpnia 2010 r. Natomiast spośród 15 losowo wybranych osób, które ukończyły KIS w 2012 r. – 12 osób było zarejestrowanych jako bezrobotne bez prawa do zasiłku. Czas zarejestrowania wahał się od ok. 4 m-cy (3 osoby) do 12 lat (1 osoba). Pozostałych 8 osób (z 12) zarejestrowanych było: w 2011 r. – 2, w 2010 – 3 i w latach: 2009, 2008, 2003 po 1.

(dowód: akta kontroli str. 229-230)

2.6. Wydatki Klubu

Ogółem wydatki na funkcjonowanie KIS w latach 2011 – 2012 wyniosły 308.808,85 zł (opisano szczegółowo w punkcie 1.3. wystąpienia), z tego w 2011 r. – 127.197,16 zł i w 2012 r. – 181.611,69 zł.

Liczba uczestników KIS, którzy pozytywnie ukończyli zajęcia wynosiła: w 2011 r. – 89, w 2012 r. – 100. Natomiast liczba osób, które się usamodzielniały ekonomicznie wynosiła: w 2011 r. – 12, a w 2012 r. – 5.

Jak wynika z powyższego, w 2011 r. wydatki na 1 osobę, która ukończyła zajęcia w KIS wyniosły 1.429,18 zł, a na 1 osobę usamodzielnioną ekonomicznie – 10.599,76 zł. Natomiast w 2012 r. wydatki te wyniosły odpowiednio: 1.816,12 zł i 36.322,34 zł.

(dowód: akta kontroli str. 203)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podjęte przez MOPS oraz realizowane w ramach KIS w badanym okresie, z uwagi na wysoki odsetek osób pozytywnie kończących zajęcia oraz prowadzenie monitoringu aktywności zawodowej uczestników zajęć.

Ocena cząstkowa

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

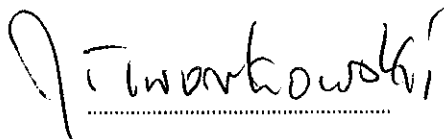
Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

.W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 27 czerwca 2013 r.

Kontroler
Jacek Tworkowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Z upoważnienia Dyrektora
Andrzej Cieniewski
Wicedyrektor

.....

